

Vergaderjaar 2023–2024

23 432

De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 517

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 10 mei 2024

De vast commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 6 maart 2024 over Humanitaire hulp aan Gaza via airdrops (Kamerstuk 23 432, nr. 513).

De Ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking hebben deze vragen beantwoord bij brief van 10 mei 2024. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

Adjunct-griffier van de commissie,
Dekker

1

Hoeveel Meals Ready To Eat kunnen er per airdrop met een C-130 worden geleverd?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 2.

2

Hoeveel Meals Ready To Eat kunnen er onder normale omstandigheden per vrachtwagen van doorsnee formaat worden geleverd?

Antwoord

Per drop kunnen circa 49.000 Meals Ready To Eat (MRE's) meegenomen worden. Naast de MRE's worden ook andere hulpgoederen, zoals rijst en bloem gedropt, afhankelijk van welke hulpgoederen beschikbaar zijn. Ter vergelijking kunnen circa 49.900 MRE's per vrachtwagen worden geleverd.

3

Hoe voert het kabinet de motie-Stoffer (Kamerstuk 21 501-02, nr 2729) uit, mede in het licht van de levering hulpgoederen?

Antwoord

De humanitaire situatie is uiterst zorgwekkend en hulp bereikt de mensen in Gaza nog altijd onvoldoende. Het kabinet heeft grote zorgen over dreigende hongersnood. Omdat de toegang voor hulp over land nog steeds onvoldoende is als gevolg van blokkades en belemmeringen opgeworpen door Israël heeft het kabinet ervoor gekozen door middel van *airdrops* een bijdrage te leveren aan de basisbehoeften van Palestijnse burgers in Gaza. Het kabinet onderstreept dat het versnellen en verbreden van hulp over land de prioriteit heeft en van levensbelang is.

Er worden continu gesprekken gevoerd met de Israëlische autoriteiten over de noodzakelijke humanitaire steun. Nederland blijft Israël oproepen om het functioneren van grensovergangen tussen Israël en Gaza onmiddellijk te verbeteren en biedt hierin ondersteuning aan, bijvoorbeeld door de levering van scanapparatuur. Hierbij verwacht Nederland volledige medewerking door Israël. Er is nu te vaak sprake van bureaucratische belemmeringen en veiligheidschecks waardoor humanitaire steun de Gazastrook niet of onvoldoende bereikt. Hulp aan Gaza alleen is onvoldoende. Het kabinet roept op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren dat uiteindelijk moet leiden tot het duurzaam staken van de vijandigheden. De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft in oktober de hele portfolio in de Palestijnse gebieden nogmaals scherp tegen het licht gehouden om te controleren dat voor zover is na te gaan geen geld bij terroristische organisaties zoals Hamas terecht komt. Als naar aanleiding van toekomstige screenings informatie beschikbaar komt die tot een ander oordeel kan leiden wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd.

4

Hoeveel grensovergangen zijn er inmiddels geopend voor de doorgang van humanitaire hulp?

Antwoord

Op dit moment zijn de Kerem Shalom grensovergang tussen Israël en Gaza en de Rafah grensovergang tussen Egypte en Gaza structureel open. Israël heeft recent aangekondigd de grensovergang bij Erez te zullen openen voor humanitaire goederen die via Ashdod en Jordanië naar Gaza kunnen worden gebracht. Op 1 mei jl. kwam een eerste konvooi via Erez Gaza binnen. Structurele opening zou een belangrijke stap betekenen voor de mogelijkheid om humanitaire hulp te bieden aan Noord-Gaza. Tot nog toe zijn de grensovergangen slechts sporadisch en zeer beperkt geopend geweest voor humanitaire missies.

Het verruimen en versnellen van toegang over land, waaronder het openen van meerdere grensovergangen, blijft de meest effectieve manier om op de benodigde schaal hulpgoederen aan Gaza te leveren. De volledige medewerking van Israël is daarbij een belangrijke voorwaarde. Het opschalen van veilige, onmiddellijke en ongehinderde humanitaire toegang en veilige distributie over land door heel Gaza vormt dan ook de primaire Nederlandse inzet. Het kabinet onderstreept deze noodzaak met klem in contacten met Israël op alle niveaus, en wijst op de geldende verplichtingen onder internationaal recht, waaronder de uitspraken van het Internationaal Gerechtshof in dezen op 26 januari jl. en 28 maart jl. en resolutie 2417 van de VN-Veiligheidsraad.

5.

Hoeveel vrachtwagens met hulp komen er nu gemiddeld dagelijks binnen?

Antwoord

De VN rapporteert dat er in maart gemiddeld 161 vrachtwagens per dag Gaza binnenkwamen, waarbij het aantal varieerde tussen de 36 en 264. De mate van toegang bleef ook de afgelopen weken onvoorspelbaar. De noden zijn ondertussen exponentieel toegenomen. Voor 7 oktober 2023 kwamen dagelijks 500 vrachtwagens met goederen Gaza binnen.

6

Klopt het dat slechts een gedeelte van de vrachtwagens die Gaza binnengelaten worden, de hulp verder verspreiden? Is er een capaciteitstekort bij de aanwezige internationale hulporganisaties om de hulp door te leveren?

Antwoord

De distributie van hulp binnen de Gazastrook is complex en wordt gehinderd door meerdere factoren, waaronder ad-hoc Israëlische *checkpoints*, voortdurende gevechten, onvoldoende deconflictie voor humanitaire actoren en onbegaanbare wegen als gevolg van de bombardementen. Het noorden van Gaza wordt in zijn geheel minimaal bereikt. De schokkende Israëlische aanval waarbij hulpverleners van World Central Kitchen werden gedood, onderstreepte de risico's voor hulpverleners, en leidde tot een verdere opschorting van hulp. Ook voor andere organisaties is het vrijwel onmogelijk om het noorden te bereiken. Zo werd UNRWA – een organisatie die onmisbaar is voor de verlening en distributie van humanitaire hulp die op dit moment nodig is – de toegang tot Noord-Gaza ontzegd door Israël. Daarbovenop is de afgelopen maanden in toenemende mate sprake van maatschappelijke ontwrichting in Gaza, met plundering van hulpgoederen tot gevolg. Dit komt door de

extreme humanitaire noden, grote aantallen interne ontheemden (1,7 mln. volgens de VN op 8 april jl., 75% van de bevolking van Gaza) en toenemende honger. De beste manier om maatschappelijke rust te herstellen en bepaalde uitdagingen in de humanitaire distributie weg te nemen, is door structureel massaal meer humanitaire hulp Gaza in te voeren. Ook is sprake van gebrek aan capaciteit bij hulporganisaties. Dat komt deels doordat (lokale) medewerkers zelf getroffen en ontheemd zijn en doordat de rolatie tussen medewerkers in en uit Gaza nog altijd uiterst complex is.

7

Is bekend hoeveel vrachtwagens die Gaza binnenkomen, in handen van Hamas komen?

Antwoord

Het kabinet is niet bekend met vrachtwagens met hulpgoederen die door Hamas in beslag zijn genomen. Wel is het kabinet zich ervan bewust dat het aantal gevallen van plundering van vrachtwagens met hulpgoederen recent is toegenomen door het instorten van de openbare orde, de grote voedseltekorten en wanhoop onder de bevolking door de schrijnende humanitaire situatie. Hulporganisaties kunnen niet vaststellen of dit door individuen gebeurt of dat het georganiseerde incidenten betreft, noch of daarbij sprake is van betrokkenheid van leden van Hamas.

8

Om welke precieze veiligheidsredenen is het World Food Program gestopt met het verdelen van de hulp in Noord-Gaza? Zijn er vrachtwagens met hulp aangevallen door Israël?

Antwoord

Het World Food Programme (WFP) heeft op 20 februari jl. bekend gemaakt de voedselleveranties aan Noord-Gaza te pauzeren. Aanleiding vormde de situatie waarmee WFP bij hulpkonvooiën op 18 en 19 februari jl. geconfronteerd werd, waarbij sprake was van chaos en geweld nabij een IDF-checkpoint. Verschillende vrachtwagens werden geplunderd door wanhopige mensen. Daarbij vielen meer dan honderd dodelijke slachtoffers, o.a. door het openen van het vuur door de IDF. Omdat geweld werd gebruikt tegen WFP-medewerkers en vanwege de onmogelijkheid om hulpgoederen op ordentelijke wijze te distribueren, heeft WFP de leveranties opgeschort. WFP heeft dit besluit niet lichtvaardig genomen en verkent mogelijkheden om de hulp duurzaam te hervatten. Op 17 maart jl. heeft WFP voor het eerst sinds bovengenoemde incidenten 18 vrachtwagenladingen met voedsel afgeleverd in Gaza Stad. Het konvooi leverde tarwemeel, voedselpakketten en *Meals Ready To Eat*. Het is van belang dat WFP blijvend veilige toegang tot het noorden van de Gazastrook krijgt zodat dit geen eenmalige levering blijft. WFP heeft aangegeven dat hulpverlening voor Noord-Gaza verder wordt bemoeilijkt door de complexe grenscontroles, de door Israël gestelde eisen van dagelijkse goedkeuringen door de Israëlische autoriteiten en inklaringsprocedures voor goederen die bestemd zijn voor Noord-Gaza.

9

Welke blokkades bedoelt u in de passage van de brief van 6 maart jongstleden waarin staat: «De aanvoer van humanitaire steun voor de

bevolking van Gaza is bij lange na niet voldoende en de distributie binnen Gaza zelf wordt steeds problematischer, door blokkades, vernietigde infrastructuur en het gebrek aan veilige humanitaire corridors»?

Antwoord

Voor alle bewegingen van hulpverleners en hulpgoederen binnen Gaza stelt Israël de voorwaarde van voorafgaande autorisatie. Deze autorisatie laat vaak lang op zich wachten en wordt ook geregeld geheel niet verstrekt. Het noorden blijft vrijwel afgesloten. Ook wanneer autorisatie is verkregen, zien hulporganisaties zich vaak alsnog geconfronteerd met lange wachttijden bij checkpoints of weigering om doorgelaten te worden.

10

Klopt het dat Hamas soms blokkades opwerpt voor konvoien en dat de hulp wordt gestolen? Heeft u een beeld van hoe vaak dit gebeurt?

Antwoord

Het kabinet is niet bekend met structurele hulpblokkades door Hamas, en incidentele berichten over blokkades van hulp zijn voor het kabinet niet te verifiëren. Nederland onderhoudt nauw contact met VN, Rode Kruis- en Halve Maanbeweging en andere professionele hulporganisaties om zicht te houden op de toegangsbelemmeringen binnen Gaza.

11

Wat moet Israël volgens u doen om meer hulp Gaza binnen te krijgen?

Antwoord

Het verruimen en versnellen van toegang over land blijft de meest effectieve en efficiënte manier om op de benodigde schaal hulpgoederen aan Gaza te leveren. Nederland blijft Israël oproepen de invoer van humanitaire hulp aanzienlijk te vergroten. Het kabinet roept op tot het openen van meerdere grensovergangen en het versnellen van de doorvoer van humanitaire goederen door Israël; om dit te faciliteren heeft Nederland scancapaciteit aangeboden. Veiligheidscontroles mogen geen belemmering vormen voor voldoende humanitaire hulp. Voorts roept het kabinet op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren om de distributie van humanitaire goederen binnen de Gazastrook te bespoedigen. Het kabinet wijst in dit verband op VNVR-resolutie 2728 (2024) die oproept tot een onmiddellijk staakt-het-vuren voor de periode van de Ramadan en die moet leiden tot een blijvend duurzaam staakt-het-vuren en tevens oproept tot het wegnemen van alle obstakels voor het op grote schaal leveren van humanitaire steun, in lijn met het humanitair oorlogsrecht en VNVR-resoluties 2417, 2712 en 2720. Het toelaten van meer VN-personeel, -vrachtwagens en betere deconflictie voor de doorgang van humanitaire actoren zijn noodzakelijk om deze distributie te bespoedigen – zelfs in geval van een staakt-het-vuren.

12

Welke maatregelen nemen de internationale hulporganisaties om te voorkomen dat de hulp in handen van Hamas valt?

Antwoord

Gezien de uiterst moeilijke omstandigheden waaronder hulporganisaties in crises opereren valt het nooit uit te sluiten dat hulp niet op de juiste plek terecht komt. Nederland ziet erop toe dat

VN, Rode Kruis- en Halve Maan en andere partnerorganisaties zich inspinnen om de kans op onjuist gebruik van hulp gelden te minimaliseren.

13

Klopt het dat hulpgoederen op markten in Zuid- en Centraal-Gaza verhandeld worden? Zo ja, hoe kan dit en wat doen hulporganisaties om dit te voorkomen?¹

Antwoord

Het kabinet is bekend met berichten dat hulpgoederen in sommige gevallen worden doorverkocht. Hoewel doorverkoop onwenselijk is, kan dit nooit volledig worden voorkomen. Dit heeft ook te maken met de enorme tekorten aan hulp en de ontwrichting van de openbare orde in Gaza. De omstandigheden voor hulpverlening in Gaza zijn hierdoor erg complex. Het aanhoudende geweld, het gebrek aan hulpverleners, de onbegaanbare wegen en de vernietigde infrastructuur voor telecommunicatie maakt de verdeling van hulpgoederen ontzettend lastig. Hierdoor kan niet worden gegarandeerd dat alle hulp altijd terechtkomt bij de mensen die dit het meest nodig hebben. Het is cruciaal dat toegang en veiligheid voor hulpverlening wordt verbeterd zodat de hoeveelheid hulp aanzienlijk toeneemt en distributie van hulp beter kan worden geregeld.

14

Wat zijn de beperkingen op het aantal *airdrops* dat Nederland kan uitvoeren?

Antwoord

Het aantal *airdrops* dat Nederland kan uitvoeren is onder meer afhankelijk van de beschikbaar gestelde middelen voor Defensie-inzet voor humanitaire doeleinden, waaronder vanuit BHOS en het BIV, het aantal beschikbare parachutes inclusief toebehoren en de inzetbaarheid van een C-130. Daarnaast is het aantal *airdrops* dat uitgevoerd kan worden wanneer Nederland een C-130 in het gebied heeft afhankelijk van de weersomstandigheden, toestemming van Israël, de samenwerking met partners en de situatie op de grond. Gezien de risico's, lage volumes en relatief hoge kosten zijn *airdrops* expliciet een laatste redmiddel om in essentiële basisbehoeften van de burgerbevolking in Gaza te voorzien; het vergroten en versnellen van de toegang over land blijft prioritair.

15

Hoe beoordeelt u het feit dat er dat vijf doden zijn gevallen door een falende parachute bij een voedseldropping in Gaza in relatie tot de eigen missie? Is er reden om aan te nemen dat *airdrops* niet veilig zijn?

Antwoord

Het kabinet is bekend met de berichtgeving. Het is niet onafhankelijk vastgesteld dat er doden zijn gevallen door een falende parachute. Nederland heeft geen indicaties dat er ten gevolge van Nederlandse *airdrops* doden en/ of gewonden zijn gevallen. De schrijnende humanitaire situatie en wanhoop onder de bevolking verhoogt het risico op ongelukken. De afweging is dat *airdrops*

¹ Zie bijvoorbeeld: X, 16 maart 2024 (<https://twitter.com/AbuAliEnglishB1/status/1769029170829377784?s=20>)

nodig zijn zolang de toegang voor hulp over land onvoldoende is als gevolg van blokkades en belemmeringen opgeworpen door Israël.

De Nederlandse liaisonofficier in Jordanië verzamelt dagelijks *lessons learned* van alle deelnemende partners. Zo zijn er de afgelopen weken een aantal aanvullende mitigerende maatregelen onderkend en (door)ontwikkeld. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het afwerpen op een lagere hoogte, het verkennen en aanwijzen van nieuwe *drop*-locaties, dan wel het gebruiken van specifieke materialen voor het bouwen van de pakketten. Defensie heeft in nauwe samenwerking met Jordanië naar de meest geschikte locaties gezocht om *airdrops* uit te voeren. Daarnaast is het gewicht van de pakketten ingesteld op het minimaliseren van mogelijke schade. Om de drop zo nauwkeurig mogelijk uit te voeren is zorgvuldig gekeken naar een tijdstip bij daglicht, de weercondities en de wijze van afgooien. Als de nauwkeurigheid van de drop in het geding komt, wordt besloten om deze niet uit te voeren. Hierover vindt nauwe afstemming plaats tussen Nederland, Jordanië en Israël.

16

Hoe zet u zich in voor het voorkomen van verdere ongelukken, in lijn met het «Do No Harm»-principe dat Nederland onderschrijft?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 15.

17

Welke concrete hindernissen of belemmeringen zorgen ervoor dat de grensovergangen Erez en Karni nog dicht zijn, waardoor humanitaire hulp over land wordt bemoeilijkt? Wat is de Nederlandse inzet op het beter beveiligen van hulpkonvoeien bij grensovergangen?

Antwoord

Israël heeft deze grensovergangen tot voor kort gesloten gehouden. Wel werd op 5 april bekend gemaakt dat Israël de opening van de grensovergang bij Erez heeft toegezegd en op 1 mei jl. kwam een eerste konvooi uit Jordanië via Erez binnen in Gaza, overigens nadat het onderweg naar Gaza werd aangevallen door Israëlische kolonisten. Op het moment van schrijven is het te vroeg om te spreken van structurele opening. Tot nog toe zijn de grensovergangen slechts sporadisch en zeer beperkt geopend geweest voor humanitaire missies.

Nederland dringt in gesprekken op hoog politiek niveau al geruime tijd aan op het verbeteren van humanitaire toegang over land, waarbij het onderstreept dat bureaucratische processen en veiligheidsoverwegingen de humanitaire toevoer niet mogen vertragen of frustreren. Daarbij heeft Nederland herhaaldelijk ondersteuning aangeboden bij het uitbreiden van het aantal grensovergangen en het versnellen van grenscontroles, bijvoorbeeld door levering van extra scanapparatuur. Israël heeft de aangeboden apparatuur tot dusver niet geaccepteerd. Het is aan Israël om te verzekeren dat humanitaire hulp door professionele hulporganisaties, zoals de VN en de Rode Kruis- en Halve Maanbeweging, bij grensovergangen wordt doorgelaten en binnen Gaza effectief en langs de lijnen van de humanitaire principes kan worden gedistribueerd.

18

Wie of wat identificeert u als de grootste belemmeringen en hindernissen voor het door laten komen van voldoende humanitaire hulp in Gaza?

Antwoord

Hulp aan Gaza alleen is onvoldoende. Het kabinet roept op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren dat uiteindelijk moet leiden tot het duurzaam staken van de vijandigheden, in lijn met VNVR-resolutie 2728 (2024). Daarnaast ligt de sleutel tot aanzienlijke en zeer noodzakelijke toename van veilige en vrije humanitaire toegang in handen van Israël. Met een beroep op veiligheids-overwegingen houdt Israël vooralsnog een aantal grensovergangen gesloten. Voor goederen die via de twee open grensovergangen Gaza worden ingebracht geldt dat Israël vereist dat deze vooraf worden gescand. De uitvoerige verificatie van producten in combinatie met beperkte scancapaciteit vertraagt het tempo waarmee hulpgoederen ingevoerd kunnen worden. Ook worden talrijke goederen door Israël niet doorgelaten onder verwijzing naar veiligheidsredenen, waaronder chemicaliën voor waterzuivering en verscheidene medische hulpgoederen. Daarnaast blijft de situatie in Gaza uiterst onveilig, wat transport en distributie van hulp belemmert. Tenslotte is er bij de VN, het Rode Kruis en de Halve Maan beperkte capaciteit om goederen op de grond effectief te distribueren, mede omdat het in- en uitreizen van humanitair personeel voor alle hulporganisaties wordt bemoeilijkt. Bovendien moeten humanitaire organisaties hun personeel bescherming kunnen bieden (*duty of care*), waaronder ook het mentale welzijn van de humanitaire staf.

19

Wat kan Nederland bijdragen aan de maritieme route voor hulp naar Gaza? Hoe staat het met de aanlegmogelijkheden voor schepen?

Antwoord

Nederland steunt het opzetten van een maritieme humanitaire corridor om de hulpverlening aan de bevolking van Gaza op te schalen. Dit is nadrukkelijk slechts een aanvulling op de noodzakelijke en prioritaire verruiming van toegang over land. De precieze bijdragen die de bij het initiatief betrokken partners leveren zullen in nauwe onderlinge afstemming worden bepaald, om zeker te stellen dat deze goed aansluiten bij de behoeften. Nederland heeft een bijdrage van EUR 5 mln. aan startkapitaal voor een op te zetten trustfund met VN-betrokkenheid aangekondigd, met mogelijk een aanvullende EUR 5 mln. zodra het trustfund in werking is. Daarnaast zijn in EU-verband twee Nederlandse civiel experts aan het EU-team op Cyprus toegevoegd om de internationale inspanningen te helpen coördineren. Momenteel ontbreekt het in Gaza aan de noodzakelijke haveninfrastructuur. De aanlegmogelijkheid voor schepen zal afhangen van de verdere uitwerking van een maritieme humanitaire corridor. Daarbij is ook de bestaande haven van Ashdod een optie. Israël heeft opening van deze haven voor humanitaire goederen toegezegd, maar heeft dit tot op heden nog niet geëffectueerd en de toegezegde opening zou ook slechts van tijdelijke aard zijn. Voorts wordt gekeken naar de aanleg van tijdelijke haveninfrastructuur, zoals in het door de VS gepresenteerde initiatief voor een provisorische haven voor de kust van Gaza.

20

Hoe staat de Nederlandse inzet van *airdrops* in verhouding tot die van andere Europese Unie (EU)-landen?

Antwoord

Behalve Nederland hebben meerdere EU-lidstaten, waaronder België, Duitsland en Frankrijk, bijgedragen aan *airdrops* boven Gaza. De specifieke wijze waarop partners bijdragen verschilt per keer, afhankelijk van de behoeftes binnen de multinationale *airdrop*-coalitie, en kan bestaan uit operationele, materiële of personele steun.

21

Wat is de algemene inzet op het leveren van humanitaire goederen in verhouding tot andere EU-landen? Hoe staat de algemene inzet op het leveren van humanitaire goederen in verhouding tot andere EU-landen?

Antwoord

Nederland werkt op het terrein van humanitaire diplomatie nauw samen met de internationale gemeenschap, waaronder de EU en EU-lidstaten, om de humanitaire toegang te vergroten en versnellen. Hier spant ook de Speciaal Humanitair Gezant voor Gaza zich voor in. Daarnaast wordt Europese materiële steun gecoördineerd door de EU. Nederland heeft sinds begin oktober extra bijgedragen aan humanitaire hulpverlening in de Gazastrook middels een aantal vaste humanitaire partnerorganisaties, *airdrops* en steun aan het VN-coördinatiemechanisme onder leiding van VN Senior Coördinator Sigrid Kaag. Daarnaast zal een financiële bijdrage van max. EUR 10 mln. worden geleverd aan een maritieme humanitaire corridor. Met deze additionele bijdragen van in totaal ongeveer EUR 65 mln. sinds 7 oktober 2023 draagt Nederland substantieel bij.

22

Hoe groot schat u het dreigingsniveau voor de bemanning van de C-130, kijkend naar raketten die nog regelmatig in het gebied worden afgeschoten? Welke maatregelen neemt u hiertegen?

Antwoord

Zoals beschreven in de Kamerbrieven van 6 maart en 29 maart jl. zijn aan de operatie operationele risico's verbonden. Om deze risico's zo veel mogelijk te beperken heeft Nederland een liaisonofficier in het gebied en wordt de operatie afgestemd met Jordanië en Israël en in samenwerking met de multinationale *airdrop*-coalitie uitgevoerd. Ook is de C-130 uitgerust met afdoende beschermingsmiddelen.

23

Overweegt u nog andere *airdrops* en wat is het eventuele totale kostenplaatje dat hierbij overwogen wordt?

Antwoord

Nederland blijft paraat staan om zo mogelijk via de lucht, met partners en in breder internationaal verband, aanvullende humanitaire steun aan Gaza te leveren. De precieze kosten hangen af van de duur van de inzet en de exacte bijdrage (operationeel, materieel, personeel) die wordt vastgesteld in samenspraak met de partners in de multinationale *airdrop*-coalitie. *Airdrops* zijn echter een laatste redmiddel om in essentiële basisbehoeften van de burgerbevolking in Gaza te voorzien;

het vergroten en versnellen van de toegang over land blijft prioriteit.

24

Overweegt Nederland met andere landen dan Jordanië *airdrops* uit te voeren en zo ja, welke?

Antwoord

Ja. Zoals beschreven in de Kamerbrieven van 6 maart en 29 maart jl. worden *airdrops* afgestemd met Jordanië en Israël en in samenwerking met een multinationale *airdrop*-coalitie uitgevoerd. Indien Nederland in de toekomst *airdrops* uitvoert, kan dat samen met andere landen uit deze coalitie, die naast Jordanië en Nederland bestaat uit België, Canada, Duitsland, Egypte, Frankrijk, Indonesië, Singapore, Spanje, de Verenigde Arabische Emiraten, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

25

Waaruit bestaat de geweldsinstructie?

Antwoord

De geweldsinstructie is gestoeld op het algemeen erkende recht op ad-hoc zelfverdediging. Gelet op de aard van de inzet is de kans op noodzakelijk geweldgebruik echter gering. Uit oogpunt van operationele veiligheid kunnen over de exacte inhoud van de geweldsinstructie geen verdere uitspraken worden gedaan.

26

Waaruit bestaan de Rules of Engagement?

Antwoord

De *Rules of Engagement* bestaan uit de geweldsinstructie. Zie voor de geweldsinstructie het antwoord op vraag 25.

27

Klopt het dat de geweldsinstructie een uitwerking is van de over het algemeen vastgestelde Rules of Engagement?

Antwoord

De Nederlandse geweldsinstructie is gestoeld op het algemeen erkende recht op ad-hoc zelfverdediging.

28

Is de Nederlandse geweldsinstructie afgestemd op de andere deelnemende landen?

Antwoord

De deelnemende landen hanteren ieder hun eigen geweldsinstructie. Landen kunnen deze geweldsinstructie met elkaar delen.

29

Draagt de inzet van de C-130 niet bij aan verdringing van de capaciteit van de luchtmacht?

Antwoord

Voor de duur van deze inzet zijn geen beperkende effecten voorzien op de operationele gereedheid van de krijgsmacht.

30

Op welke manier zijn medische faciliteiten georganiseerd voor de bemanning van de C-130, indien er tijdens de *airdrops* een noodgeval plaatsvindt?

Antwoord

Voor de uitvoering van deze missies worden verschillende locaties aangewezen waar de C-130 in geval van nood kan landen of naar uit kan wijken. In de planning wordt rekening gehouden met de medische faciliteiten die aanwezig zijn op deze locaties. Bij voorkeur keert de C-130 bij calamiteiten terug naar Jordanië.

31

Welke essentiële hulpgoederen kunnen niet per *airdrop* worden geleverd?

Antwoord

Brandstof en goederen die geconditioneerd dienen te zijn zoals specifieke medicijnen die op temperatuur moeten blijven, lenen zich niet voor levering per *airdrop*.

32

Op welke manier worden de essentiële hulpgoederen die niet per *airdrop* kunnen worden geleverd, naar Gaza gebracht?

Antwoord

De meest effectieve wijze om essentiële hulpgoederen naar Gaza te brengen is over land. Gezien de omvang van de noden en de benodigde schaal is dit veruit het meest effectief en vormt de primaire inzet bij de Nederlandse hulpverlening aan Gaza. Essentiële hulpgoederen bereiken Gaza echter onvoldoende, waardoor nijpende tekorten zijn ontstaan die nopen tot het actief verkennen van supplementaire routes. Daarmee geeft het kabinet ook uitvoering aan de moties Dobbe c.s. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2801), Ergin c.s. (Kamerstuk 36 410 X, nr. 75), Boswijk c.s. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2852) en Paternotte en Klaver (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2048). In dit kader steunt Nederland ook het opzetten van een maritieme humanitaire corridor.

33

Zijn er hulporganisaties op de grond die kunnen helpen bij de verdeling van de gedropte goederen, zodat niet het recht van de sterkste geldt?

Antwoord

De beperkt aanwezige hulpverleners zijn op dit moment niet in staat om de distributie van hulpgoederen uit de *airdrops* in goede banen te leiden. De situatie is door de grote chaos en de wanhoop onder de bevolking en voortgaande confrontaties tussen Israël en Hamas onbeheersbaar en onveilig. De capaciteit van hulporganisaties in Gaza is door het maandenlange gewapend conflict sterk verminderd. Hulpverleners zijn omgekomen, vermist, ontheemd geraakt of hebben Gaza verlaten. Israël staat opschaling van de aanwezige hulporganisaties slechts zeer beperkt toe, en veiligheidsoverwegingen maken dat niet alle organisaties willen en kunnen opschalen. Het kabinet roept Israël op tot het wegnemen van alle obstakels voor het op grote schaal leveren van humanitaire steun, in lijn met het humanitair oorlogsrecht en VNVR-resoluties 2417 die mede door Nederland is ingediend, 2712, 2720 en 2728. Organisaties die met veel Palestijnse stafleden werken, zoals UNRWA en de Palestijnse Rode Halve Maan, behouden in bepaalde mate toegang, maar kunnen ook slechts beperkt werken te midden van de huidige

extreme noden, het aanhoudend conflict en de maatschappelijke ontwrichting.

34

Kunt u een update geven over het aantal *airdrops* dat Nederland inmiddels boven Gaza heeft uitgevoerd? Heeft u ook op dit aantal *airdrops* ingezet of vallen de *airdrops* lager uit dan gehoopt?

Antwoord

In totaal heeft Nederland tot en met 22 april aan tien operaties met *airdrops* boven Gaza deelgenomen – tweemaal met (medische) hulpgoederen voor een Jordaanse veldhospitaal en achtmaal met grootschalige voedseldroppingen in coalitieverband. Bij de inzet voor voedseldroppingen in de periode 7–10 maart jl. zijn drie geplande *airdrops* niet doorgegaan. Eenmalig is besloten de *airdrop* na afstemming met Israël uit te stellen en in de andere gevallen kon de drop niet uitgevoerd worden door een technisch mankement aan de C-130. De goederen zijn toen alsnog gedropt door partners.

35

Klopt het dat de grootste belemmering voor het uitvoeren van meer *airdrops* de belemmeringen zijn die Israël oplegt aan de internationale gemeenschap om gebruik te maken van het luchtruim boven Gaza?

Antwoord

Voor het uitvoeren van een *airdrop* boven Gaza is de instemming van Israël een essentiële voorwaarde. Bij de afweging om nieuwe *airdrops* uit te voeren spelen meerdere factoren een rol. Behalve de situatie op de grond en de beschikbaarheid van benodigde capaciteiten en middelen wordt de inzet op andere hulpsporen in samenhang meegewogen. Jordanië heeft de afgelopen weken vrijwel dagelijks *airdrops* uitgevoerd.

36

Kunt u uitleggen wat de internationaalrechtelijke grondslag is waarmee Israël de totale zeggenschap van het luchtruim boven Gaza opeist en de internationale gemeenschap toegang geeft/ontzegt voor het uitvoeren van meer *airdrops*? Als er geen internationaalrechtelijke grondslag bestaat voor een monopolie op het Gazaanse luchtruim, zou u dan een toelichting kunnen geven op de politieke afweging om mee te werken aan de toegangsontzegging van het luchtruim door Israël te midden van een hongersnood?

Antwoord

Israël controleert het luchtruim boven Gaza en de zee langs Gaza, als onderdeel van een blokkade. Een blokkade is een methode van oorlogvoering die op zichzelf niet verboden is, zolang deze geen andere humanitair oorlogsrechtelijke verplichtingen schendt, zoals de plicht humanitaire hulp aan de noodlijdende burgerbevolking te faciliteren in lijn ook met VNVR-resolutie 2417. De VN Veiligheidsraad heeft deze plicht onlangs bevestigd in resoluties 2712 (2023), 2720 (2023) en 2728 (2024). Nederland stemt vanuit het oogpunt van operationele veiligheid de *airdrops* wel af met Israël, maar vraagt geen formele toestemming aan Israël voor het gebruik van het luchtruim boven Gaza, omdat de Gazastrook niet behoort tot het grondgebied van Israël en Israël derhalve geen rechtsmacht heeft in het luchtruim daarboven. Nederland heeft niet meegewerkt aan een toegangsontzegging van het luchtruim van Gaza.

37

Hoe wordt er verzekerd dat de hulpgoederen die boven Gaza worden gedropt, voldoen aan de religieuze dieetrichtlijnen van de mensen op de grond? Is er gekeken of islamitische organisaties in Nederland daarbij kunnen helpen?

Antwoord

De voedselpakketten die worden gedropt zijn halal.

38

Is er onderzocht hoe er een brede internationale coalitie op poten gezet kan worden om de continuïteit van de *airdrops* te garanderen en ze eventueel ook op te voeren? Zijn er bepaalde schaalvoordelen die bij u bekend zijn, maar die nog onbenut zijn gebleven?

Antwoord

Nederland vormt deel van een multinationale *airdrop*-coalitie. Zie het antwoord op vraag 24.

De coalitie vliegt vanaf eind februari dagelijks tot met wel tien vliegtuigen tegelijk. De coalitie heeft tot en met 22 april meer dan 2.000 ton aan hulpgoederen gedropt.

39

Kloppen de berichten dat er doden en gewonden zijn gevallen door de *airdrops*? Kunt u uitsluiten dat er doden en/of gewonden zijn gevallen bij de *airdrops* die Nederland heeft uitgevoerd? Zijn er al lessen getrokken uit de voorgaande *airdrops* die de veiligheid kunnen vergroten bij toekomstige *airdrops*?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 15.

40

Wat vindt u van de kritiek dat *airdrops* legitimiteit verlenen aan de Israëlische blokkade op humanitaire hulp? Deelt u de mening dat er vanwege de *airdrops* beweerd kan worden dat de Israëlische blokkade feitelijk niet «totaal» van aard is, maar dat Gazanen op deze manier wel langzaam worden uitgehongerd?

Antwoord

Sinds de aanvang van het conflict is de inzet van Nederland en de internationale gemeenschap primair gericht op het behouden van humanitaire toegang via land. De inzet op toegang via land wordt onverminderd voortgezet, ook nadat is besloten over te gaan tot *airdrops*. Hulp via *airdrops* vormt op geen enkele wijze een legitimatie voor belemmering van hulpverlening over land. De humanitaire situatie is uiterst zorgwekkend en hulp bereikt de mensen in Gaza nog altijd onvoldoende. Het kabinet heeft grote zorgen over de zich ontvouwende hongersnood. Uit de rapportage van de *Integrated Food Phase Classification (IPC)* gepubliceerd op 18 maart jl. blijkt dat circa 1,1 miljoen Gazanen in de komende maanden in hongersnood dreigen te raken. Het staat voor het kabinet vast dat de hulptoevoer verre van toereikend is en door Israël zeer ernstig wordt belemmerd.

41

Klopt het dat het schip Zr. Ms. Holland in aanvulling op de *airdrops* ingezet kan worden voor het leveren van humanitaire hulp aan Gaza? Zo ja, kunt u aangeven of Nederland voornemens is om die maritieme optie in te gaan zetten?

Antwoord

Zr.Ms. Holland is afgelopen najaar in het Oostelijk Middellandse Zeegebied gepositioneerd voor evacuatiescenario's en eventuele humanitaire hulp. Destijds heeft een maritieme humanitaire corridor zich in internationaal verband echter niet gevormd en het schip is eind januari teruggekeerd naar Nederland. Intussen heeft een groep partners, waaronder de EU, VN en VS, zich achter de een maritieme corridor geschaard. Nederland steunt dit initiatief en heeft een bijdrage aangekondigd aan een op te zetten trust fund, dat de flexibiliteit moet hebben om in concrete operationele behoeften van de maritieme corridor te voorzien. Daarnaast zijn in EU-verband twee Nederlandse civiel experts aan het EU-team op Cyprus toegevoegd om de internationale inspanningen te helpen coördineren. Van een verzoek om een verdere operationele bijdrage is op dit moment geen sprake. Met betrokken partners werkt Nederland het initiatief verder uit om zeker te stellen dat wat landen leveren ook aansluit bij de specifieke behoeften – indien het daarbij om schepen zou gaan, zullen landen moeten bezien welk type schepen dit betreft en of deze beschikbaar zijn. Daarbij geldt dat het uitgangspunt voor humanitaire hulp de inzet van civiele middelen is. De humanitaire situatie in Gaza noopt tot het voortdurend onderzoeken en inzetten van alle mogelijke opties, inclusief militaire middelen, voor het verstrekken van levensreddende humanitaire hulp.

42

Hoe zeker is het dat het voedsel aankomt? Wordt er «algemeen» afgeworpen of gericht voor een bepaalde organisatie die het ontvangt en verdeeld?

Antwoord

Bij de *airdrops* in februari is gericht gedropt voor een Jordaans veldhospitaal in Gaza en kon de ontvangst van de goederen worden gecoördineerd met medewerkers van het veldhospitaal op de grond. Hierbij is bevestigd dat de pakketten goed zijn aangekomen. Bij de voedseldroppingen uitgevoerd in maart ging het om kleinere pakketten en meerdere locaties, waarbij geen team op de grond was om de pakketten in ontvangst te nemen. Er is op dit moment vrijwel geen distributiecapaciteit in Gaza om de verdeling van goederen binnen de Gazastrook in goede banen te leiden. Wel zijn de specifieke locaties van de verschillende *airdrops* door de multinationale *airdrop*-coalitie zorgvuldig afgewogen om de voedselhulp zo goed mogelijk te verdelen over verschillende locaties in Gaza.

43

Is het bekend of er Nederlandse hulpgoederen binnen Gaza zijn doorverkocht?

Antwoord

Het kabinet is bekend met berichten dat hulpgoederen in sommige gevallen worden doorverkocht. Zie ook het antwoord op vraag 13. De schaal waarop dat gebeurt en of daar door Nederland gefinancierde hulpgoederen bij betrokken zijn is niet bekend.

44

Daar waar u in de brief van 6 maart 2024 (Kamerstuk 23 432, nr. 513) benoemt dat er op 4 en 5 februari *airdrops* boven Gaza zijn gedaan door

Nederland, klopt het dat er in die periode van een maand slechts twee *airdrops* door Nederland zijn uitgevoerd?

Antwoord

Ja. Op 4 en 5 februari jl. heeft Nederland bijgedragen aan twee operaties waarbij *airdrops* zijn ingezet voor humanitaire hulpverlening. Daarbij ging het om (medische) hulpgoederen voor een Jordaans veldhospitaal. *Airdrops* zijn relatief kostbaar en expliciet een laatste redmiddel om in essentiële basisbehoeften van de burgerbevolking in Gaza te voorzien. De inzet van Nederland en de internationale gemeenschap is daarom primair gericht op het vergroten van humanitaire toegang over land om hulpverlening op grote schaal mogelijk te maken.

45

Bestaat er een plicht tot het leveren of het doorlaten van hulpgoederen?

Antwoord

Ja. Het humanitair oorlogsrecht bevat de plicht voor de partijen bij een gewapend conflict om het verlenen van humanitaire hulp aan de noodlijdende burgerbevolking toe te staan en te faciliteren, als die hulp onpartijdig is en zonder onderscheid wordt verleend aan burgers in nood, onverminderd het recht op controle door die partijen. De VN Veiligheidsraad heeft deze plicht onlangs bevestigd in resoluties 2712 (2023), 2720 (2023) en 2728 (2024). Het kabinet wijst tevens op de geldende verplichtingen onder resolutie 2417 van de VN Veiligheidsraad.

46

Wat zijn de eventuele uitzonderingen of voorwaarden op deze plicht tot het doorlaten van goederen, zoals het recht op inspecteren?

Antwoord

Humanitaire goederen mogen door de partijen bij het gewapend conflict worden geïnspecteerd. Op operationeel niveau kan een beroep worden gedaan op militaire noodzakelijkheid om humanitaire assistentie tijdelijk te weigeren voor een bepaalde, geografische beperkte, plaats. Hierbij geldt dan wel het beginsel van proportionaliteit, dat inhoudt dat humanitaire assistentie op grond van militaire noodzakelijkheid mag worden geweigerd, maar niet als de burgerbevolking hier op disproportionele wijze onder lijdt. Nederland heeft Israël veelvuldig en met klem opgeroepen zich aan het humanitair oorlogsrecht te houden, en dat het niet acceptabel is als veiligheidscontroles een bottleneck vormen voor humanitaire hulp, zeker niet in context van de zich ontwikkelende hongersnood.

47

Hoe volledig is de toegang waartoe wordt opgeroepen in VN-resolutie 2712 of hoe volledig kan deze toegang zijn waar actief vuurgevechten zijn?

Antwoord

VN-resolutie 2712 roept onder meer op tot volledige, snelle, veilige en ongehinderde humanitaire toegang voor de humanitaire organisaties van de VN en hun uitvoerende partners, het ICRC en andere onpartijdige humanitaire organisaties, om de ononderbroken, toereikende en ongehinderde levering te vergemakkelijken van essentiële goederen en diensten die belangrijk zijn voor het welzijn van burgers, met name kinderen, in de hele Gazastrook. Deze verplichting vloeit ook voort uit het humanitair

oorlogsrecht en de resolutie eist dat alle partijen zich daar aan houden. De resolutie roept op tot de toevoer van water, elektriciteit, brandstof, voedsel en medische benodigdheden, alsmede noodreparaties aan essentiële infrastructuur, en om dringende reddings- en herstelwerkzaamheden mogelijk te maken, onder meer voor vermiste kinderen in beschadigde en verwoeste gebouwen, en met inbegrip van de medische evacuatie van zieke of gewonde kinderen en hun verzorgers. Ook tijdens vuurgevechten moeten humanitaire hulpverleners, alsmede de voor humanitaire hulpoperaties gebruikte goederen, worden ontzien en beschermd, maar op operationeel niveau kan een beroep worden gedaan op militaire noodzakelijkheid om humanitaire assistentie tijdelijk te weigeren voor een bepaalde, geografische beperkte, plaats. Hierbij geldt dan wel het beginsel van proportionaliteit, dat inhoudt dat humanitaire assistentie op grond van militaire noodzakelijkheid mag worden geweigerd, maar niet als de burgerbevolking hier op disproportionele wijze onder lijdt.

48

Welke voorwaarden zijn er nodig voor een vatbare Palestijnse staat? Welke belemmeringen zijn er nu?

Antwoord

Voor het kabinet is nog altijd leidend dat erkenning van een Palestijnse staat onderdeel moet zijn van een politiek proces richting een twee-statenoplossing. Deze oplossing dient te bestaan uit een veilig en internationaal erkend Israël naast een onafhankelijke, democratische en levensvatbare Palestijnse staat volgens de grenzen van 1967. Daar is op dit moment geen sprake van.

49

Op hoeveel meter van het beoogde doel kwamen de vorige *airdrops* ongeveer neer? Is dat tientallen meters of honderden of meer dan een kilometer?

Antwoord

Bij de *airdrops* in februari is door middel van GPS gericht gedropt voor een Jordaans veldhospitaal in Noord Gaza. Hierbij kwamen de pakketten binnen tientallen meters van het doel neer. Bij de grootschalige voedseldroppingen uitgevoerd in maart en april ging het om kleinere pakketten en meerdere locaties. De verschillende pakketten zijn binnen een zone van enkele tientallen meters terecht gekomen.

50

Hoeveel grensovergangen zijn er naast Kerem Shalom om over land hulpgoederen te leveren in Gaza? Wat zou nodig zijn om eventueel meer grensovergangen te benutten?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 4. Het kabinet roept Israël op om de Erez en Karni grensovergang in het noorden van Gaza opnieuw structureel in gebruik te nemen. Op 5 april jl. werd bekend dat Israël heeft toegezegd op korte termijn de grensovergang bij Erez te zullen openen voor humanitaire hulp. Eerder kondigde Israël al aan de grensovergang bij Karni te zullen openen voor humanitaire hulp. Op 1 mei jl. werd de grensovergang daadwerkelijk geopend, en kwam een eerste konvooi via Erez binnen in Gaza. Dit konvooi

werd onderweg naar Gaza aangevallen door Israëlische kolonisten. Op het moment van schrijven is het te vroeg om vast te kunnen stellen of sprake is van structurele opening, wel is het belangrijk dat konvooien veilige doortocht naar Gaza hebben. Tot nog toe zijn de grensovergangen slechts sporadisch en zeer beperkt geopend geweest voor humanitaire missies. Nederland ziet toe op naleving van de toezeggingen. Bovendien roept het kabinet Israël op om de inspectie van goederen bij de reeds geopende grensovergangen te vereenvoudigen en versnellen.

51

Kan er worden gesteld dat de additionele uitgaven die toe te schrijven zijn aan de inzet van de C-130 van circa 1,2 miljoen euro, gelijk zijn aan de kosten van elke extra *airdrop* voor humanitaire middelen?

Antwoord

De additionele uitgaven zijn toe te schrijven aan verschillende factoren. De totale kosten van de Nederlandse inzet hangen af van welk land de gedropte hulpgoederen levert, welk land de parachutes en toebehoren verzorgt, de duur van de periode waarin een C-130 in Jordanië gestationeerd is en het aantal *drops* dat in die periode plaatsvindt.

De geraamde kosten voor de inzet van de C-130 in februari voor de leveringen bij het Jordaanse veldhospitaal bedroegen circa EUR 1 mln. Bij de grootschalige voedseldroppingen in maart, waarbij meerdere *airdrops* zijn uitgevoerd en Jordanië de parachutes en hulpgoederen leverde, bedroegen de kosten circa EUR 1 mln. De geraamde kosten voor inzet in april zijn circa EUR 2,1 mln. In alle drie de gevallen is in financiering voorzien vanuit de begroting van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.